

Ефективна інвестиційна політика держави повинна бути направлена на розвиток усіх галузей сільського господарства, і, насамперед, тваринництва, підвищення їх конкурентоспроможності, що сприятиме розширенню сільськогосподарського виробництва, створенню робочих місць, зростанню зайнятості селян, уповільненню трудових міграцій, підвищенню їх добробуту, а, отже, збереженню трудового потенціалу села.

Література:

1. Абедін Мд. Джойнул. Влияние процессов глобализации на социально-экономическое развитие стран / Абедін Мд. Джойнул // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. – К.: НДЕІ, 2003. – №7-8 (26-27). – С. 118-121.
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) “Шляхом Європейської інтеграції” / авт. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.; Нац. ін.-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. Створення та використання передових виробничих технологій на підприємствах України у 2010 році [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Держкомстату України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Рожен О. Як різко поліпшити енергетичну безпеку країни // Дзеркало тижня. – 2005. – 10-16, грудень. (№ 48). – С. 16.

УДК 65.011.47:658.27:631.11

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

***Аранчій В.І., к.е.н., професор, Аранчій Д.С., к.е.н.,
Зоря О.П., к.е.н., Михайленко В.В., магістрант
Полтавська державна аграрна академія***

У статті проаналізовано теоретичні основи сутності та економічної ефективності використання основних засобів підприємств аграрного сектору, проведена оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві та розроблено стратегічні напрями підвищення ефективності використання основних засобів в аграрних підприємствах.

In the article theoretical bases of essence and economic efficiency of the fixed assets of agrarian enterprises are analysed. The estimation of efficiency of the fixed assets using at enterprises is realised. Also strategic directions to increase the fixed assets using efficiency are pointed out for agrarian enterprises.

Актуальність проблеми. Агропромисловий комплекс України відіграє визначальну роль у досягненні продовольчої безпеки суспільства, яка є однією з основних умов стійкості та незалежності держави. Сьогоднішній його стан характеризується глибокими якісними змінами. Нові умови господарювання, зміна відносин власності, структурні зміни в економіці, які супроводжувалися значним спадом виробництва, вимагають пошуку нових резервів для покращення ситуації. Використання внутрішніх факторів збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, що є важливою умовою створення економічних резервів для сталого економічного розвитку агропромис-

лового комплексу в майбутньому, можливе за умови раціонального рівня розвитку матеріально-технічної бази та її головної ланки основних виробничих фондів.

Кризові явища в економіці країни, посилення нееквівалентності обміну сільськогосподарської та промислової продукції, недооцінка основних засобів під час проведених чергових індексацій вартості ресурсів, недосконала амортизаційна політика спричинили спад інвестиційної активності в аграрному виробництві, уповільнення оновлення й підвищення ступеня зношуваності основних фондів, що привело до кількісних та якісних змін у їх структурі й видовому складі, а також до зниження ефективності використання основних засобів виробництва. У зв'язку з цим значно посилюється роль їх відновлення та підвищення ефективності використання. Досягнути цього можна за умови залучення необхідної кількості інвестиційних ресурсів, потрібних для техніко-технологічного переоснащення сільського господарства з використанням нових вдосконалених засобів праці та інноваційних технологій.

Аналіз останніх наукових досліджень. В економічній літературі вивчення питань формування, підвищення економічної ефективності використання й оновлення основних засобів привертає увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні та практичні аспекти підвищення ефективності капітальних вкладень та особливості формування основних засобів, їх функціонування й відтворення, методи обґрунтування відповідних нормативів досліджувались і висвітлені у роботах вітчизняних учених: В. Андрійчука, П. Гайдуцького, М. Дем'яненка, О. Дація, М. Корецького, О. Крисального, М. Лобаса, М. Маліка, Л.О. Мармуль, В. Месель-Веселяка, Л. Мельника, П. Макаренка, Г. Підлисецького, В. Плаксієнка, П. Саблука та інших. Разом з тим дослідження регіональних особливостей формування та оновлення основних засобів, поглиблення їх класифікації, забезпечення ефективності використання на основі інновацій, відновлення з використанням лізингу, моделювання забезпечення сільськогосподарського виробництва основними засобами з урахування фондоозброєності та фондозабезпеченості висвітлені недостатньо.

Метою роботи є аналіз ефективності використання основних засобів в сільськогосподарському підприємстві та розробка стратегічних напрямів її підвищення. Відповідно сформульованій меті передбачається виконання таких завдань: вивчення теоретичних основ економічної ефективності використання основних засобів підприємств аграрного сектору; здійснення аналізу ефективності використання основних засобів на підприємстві; розробка конкретних стратегічних напрямів підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах аграрного сектору.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сільськогосподарське виробництво здійснюється за органічної єдності чотирьох факторів, серед яких важливе місце займають засоби виробництва – знаряддя і предмети праці. Вони беруть безпосередню участь у створенні вартості продукції і, будучи складовим елементом продуктивних сил, визначають ступінь розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств. Тому від рівня забезпеченості

виробництва знаряддями і предметами праці, їх структури та ефективності використання значною мірою залежать кінцеві результати діяльності суб'єктів господарювання в сільському господарстві.

Знаряддя і предмети праці, виражені у вартісній формі, разом з грошовими ресурсами, що обслуговують процес виробництва, становлять поняття виробничих фондів. Їх кругообіг відбувається як рух вартості, результатом якого є виробництво матеріальних благ, що втілюють у собі вартість спожитих засобів виробництва.

Залежно від характеру обороту, а також від функціональної ролі і значення в процесі створення нових споживних вартостей засоби виробництва поділяють на основні й оборотні (основний і оборотний капітал).

Для здійснення будь-якого виробничого процесу, крім самої праці як доцільної діяльності людей, необхідні предмети праці, тобто матеріально-технічні ресурси та засоби праці. Сукупність засобів праці, якими розпоряджається підприємство, складає його основні фонди [1, с. 345].

Під терміном „основні фонди” розуміють матеріальні засоби, що використовуються у виробничій діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх вводу до експлуатації, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку із фізичним або моральним зносом [5, с. 210].

В умовах ринкових відносин особливої актуальності набуває питання підвищення економічної ефективності використання основних засобів. Аграрним підприємствам важливо знати, якою ціною виробляється валовий продукт, скільки авансованих засобів, у тому числі основних фондів, брало участь у його створенні.

Розвиток сільського господарства, рівень і темпи виробництва продукції та підвищення продуктивності праці в значній мірі залежить від забезпеченості сільськогосподарських підприємств основними засобами, а також ефективності їх використання.

Від ефективності використання основних засобів в значній мірі залежить багато важливих економічних показників роботи підприємства, тому необхідно постійно аналізувати і знаходити шляхи підвищення ефективності використання основних засобів (табл. 1).

Так, фондівддача у досліджуваному нами ТОВ „Лан-Агро” Глобинського району Полтавської області у 2010 р. становила 0,20 грн, що свідчить про те, що на 1 грн вартості основних засобів виробляється 0,20 грн валової продукції. Негативним є також динаміка цього показника, оскільки порівняно із 2008 р. він зменшився на 0,14 грн. В наслідок зменшення обсягу отриманого господарством чистого прибутку фондорентабельність у ТОВ „Лан-Агро” зменшилась із 14,4 % у 2008 р. до 0,8 % у 2010 р.

Для підвищення ефективності використання основних засобів у досліджуваних аграрних підприємствах, необхідно:

1. Здійснити комплекс заходів, спрямованих на підвищення їх технічного стану, особливо активної частини (технічне обслуговування, ремонт, тощо).

**Ефективність використання основних виробничих фондів
у ТОВ „Лан-Агро”, 2008-2010 рр.**

Показник	Роки			Відхилення (+,-) 2010 р. до 2008 р.
	2008	2009	2010	
Вартість валової продукції у співставних цінах 2005 р., тис. грн	8517,4	6730,8	5998,7	-2518,7
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	25051	26273	29470,5	4419,5
Чистий прибуток, тис. грн	3424,0	173,0	315,0	-3109
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн	15330,5	22672	31242	15911,5
Фондовіддача, грн	0,34	0,26	0,20	-0,14
Фондоємність, грн	2,94	3,90	4,91	1,97
Фондорентабельність, %	14,4	0,6	0,8	-13,5
Забезпеченість основних фондів оборотними	0,612	0,863	1,060	0,448

2. Поліпшити забезпеченість підприємств матеріально-технічними та трудовими ресурсами за умови, що буде у відповідній кількості реалізовуватись продукція підприємств, що дозволить збільшити терміни роботи та використання основних засобів (в межах 5-30 %).

3. Покращити сервісно-технічне обслуговування основних засобів, що передбачає покращення роботи сервісно-технічних і ремонтних бригад аграрних підприємств.

4. Розширити зв'язки з підприємствами-постачальниками основних засобів з метою своєчасного поновлення ремонтного фонду.

5. Необхідно домагатися оптимальної структури складових засобів праці, досягнення пропорцій між робочою силою і відповідними видами машин і устаткування, тобто повинна зростати питома вага прогресивного нового устаткування, удосконалюватись організація функціонування виробничої інфраструктури, що сприятиме поліпшенню технічного обслуговування основних підрозділів підприємств, перерозподілу працюючих в їх межах, вивільненню робітників в допоміжних виробництвах і залучення їх після відповідної підготовки до роботи в основних підрозділах.

Висновки. Підвищення економічної ефективності використання основних засобів підприємства здійснюється через встановлення забезпеченості ними підприємства та його структурних підрозділів, визначення відповідності величини, складу і технічного рівня фондів потребі в них; визначення обсягів їх росту, оновлення та вибуття; вивчення технічного стану основних засобів і особливо їх активної частини – машин та обладнання, визначення ступеня використання основних фондів, визначення впливу використання основних фондів на обсяг виробництва продукції та інші економічні та фінансові показники діяльності підприємства; виявлення резервів зростання фондовіддачі, збільшення обсягу виробництва продукції та прибутку за рахунок покращення використання основних засобів.

Література.

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник. – 2-е вид., доп. і перероблене] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Асмолова Г. Механізм регулювання відтворення основних засобів підприємств / Г. Асмолова // Економіст. – 2007. – № 7. – С. 24-27.
3. Булах Л.А. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів / Л.А. Булах // Економіка АПК і природокористування. – 2006. – № 9. – С. 63-67.
4. Відтворення основних і оборотних фондів / [М. Герасимчук, В. Бурлака, І. Галиця та ін.]. – К.: Ін-т економіки НАНУ, 2002. – 63 с.
5. Економіка виробничого підприємництва: навч. посіб. / Й.М. Петрович, І.О. Будіщева; За ред. Й.М. Петровича. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2002. – 405 с.
6. Мармуль Л.О. Матеріально-технічне забезпечення регіональних АПК / Л.О. Мармуль // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 11-19.
7. Федорчук О.М. Економічна ефективність використання та відтворення основних засобів в аграрних підприємствах / О.М. Федорчук // Таврійський науковий вісник: Зб. наук пр. – Херсон: ХДАУ. – 2005. – Вип. 42. – С. 247-253.

УДК 631.164.23:330.341.1:631.14

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЇ

Асташова В.В., аспірантка

Уманський національний університет садівництва

Розглянуто місце інноваційного розвитку аграрних підприємств, економічної стійкості та їх вплив на інтеграційні процеси в агропромисловому комплексі.

The article considers the place of innovation development of agricultural enterprises, economic viability and their impact on integration processes in agriculture.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток сільського господарства України та переорієнтація його на екологічно чисте і високопродуктивне виробництво, має лежати в основі стратегії розвитку кожного сільськогосподарського підприємства. Адже саме ці фактори можуть позитивно вплинути на економічний розвиток не тільки окремої господарської одиниці, але і всього АПК. Ще одним важливим фактором підвищення ефективності виробництва є інтеграція підприємств. Розвиток аграрного сектору економіки все більше залежить від промисловості, що поставляє техніку, необхідні засоби виробництва для впровадження аграріями інноваційних технологій вирощування рослин, основною ідеєю яких є не тільки зниження затрат виробництва, а й відновлення ґрунту та природного способу підвищення урожайності культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам впровадження інновацій, підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах, а також розвитку агропромислової інтеграції присвячені дослідження та наукові праці В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, А.С. Даниленка, М.Я. Дем'яненка, О.Ю. Єрмакова, І.В. Коновалова, В.І. Криворучка, М.Й. Маліка,